

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2022-11-30
Besvaras senast
2022-12-15

Till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:65 Vapenexport till Turkiet

Den 20 november skickade utrikesminister Tobias Billström ett mejl till Expressen där han på frågan om vapenexport till Turkiet uttalade följande:

”Sverige säljer krigsmateriel till en rad länder, där Turkiet är ett land. Det är Inspektionen för strategiska produkter som ger tillstånd för svensk vapenexport. Vi har ett tydligt och ordnat system och det är ISP som fattar besluten.”

En tolkning av detta uttalande kan vara att regeringen inte över huvud taget har inflytande över ISP:s bedömning och beslut. Detta är inte korrekt. Regeringen har alltid ansvar för all vapenexport. I Sverige har man valt att delegera bedömningen till ISP, men det fråntar inte regeringen ansvar. Enligt regelverket bör alla kontroversiella frågor lyftas till regeringen. Och Turkiet är kontroversiellt.

De senaste veckornas turkiska flygbombningar mot kurdiska mål i Irak och Syrien har krävt ett stort antal dödsoffer, däribland många civila. Vi ska komma ihåg att den turkiska militären och dess allierade har visat upp en stor brist på respekt för civila liv tidigare. De har attackerat bostadsområden och dödat och skadat civila.

USA har riktat skarp kritik mot Turkiet efter oroväckande signaler om att YPD ger upp kampen mot terrorsekten IS på grund av de turkiska attackerna. Från amerikanskt håll uttrycker man oro för att mycket av arbetet med att trycka tillbaka IS riskerar att gå förlorat på grund av Turkiets agerande, vilket i värsta fall skulle kunna leda till att IS åter vinner mark i Syrien. Men från Sveriges håll har vi hittills endast hört förståelse och sympati för Turkiets attacker i Syrien, trots de många frågetecknen.

När ISP uttalade sig den 30 juni respektive den 30 september 2022 om svensk vapenexport till Turkiet hänvisar man till den dåvarande regeringens utrikesdeklaration, beslutet om det stundande Natomedlemskapet och de förändrade försvars- och säkerhetspolitiska omständigheterna.

ISP skriver följande i sitt pressmeddelande från den 30 juni 2022:

“Sveriges försvars-, säkerhets- och utrikespolitiska intressen kan förändras över tid. På vilket sätt och i vilken utsträckning förutsättningarna för

exportkontrollen kan komma att påverkas av ett svenskt medlemskap i Nato är en fråga som får utvärderas av regeringen. Regeringen har i Utrikesdeklarationen den 10 juni 2022 uttalat att ett Natomedlemskap kan förändra förutsättningarna för krigsmaterielexport inom vårt nationella regelverk. Vidare har statsminister Magdalena Andersson den 28 juni 2022 med anledning av överenskommelsen mellan Turkiet, Finland och Sverige beträffande Sveriges och Finlands ansökan om medlemskap i Nato bland annat uttalat följande: 'En annan del innefattar mått och steg som vi kommer att vidta som en del av processen med att bli Natomedlem. Ett exempel är ändrade riktlinjer för vapenexport'."

Vidare skriver ISP i sitt pressmeddelande från den 30 september 2022:

"Sveriges ansökan om medlemskap i Nato stärker i hög grad de försvars- och säkerhetspolitiska skäl som talar för att bevilja export av krigsmateriel till andra medlemsstater, däribland Turkiet.

Med hänsyn till de förändrade försvars- och säkerhetspolitiska omständigheterna har ISP efter en helhetsbedömning beslutat att bevilja ett tillstånd för följdleveranser från svensk försvarsindustri till Turkiet. Tillståndet avser övrig krigsmateriel inom kategorierna ML11 (elektronisk utrustning), ML21 (programvara) och ML22 (tekniskt bistånd).

Vid särskilt betydelsefulla ärenden samråder ISP med det parlamentariskt sammansatta Exportkontrollrådet som består av representanter från samtliga partier i riksdagen. Rådets uppgift är att ge ISP vägledning i tolkningen av regelverket och dess rådgivning säkerställer ett brett politiskt stöd för de beslut som ISP fattar."

Regeringen bär ansvar för utrikes- och säkerhetspolitiken och utrikesdeklarationen och har därför genom sitt agerande, sina uttalanden och genom den utrikespolitik man för en direkt inverkan och ett ansvar för ISP:s beslut. Det finns dessutom en säkerhetsventil i svensk lagstiftning genom vilken ISP på eget initiativ kan överlämna ärenden till regeringen för prövning, om dessa har principiell betydelse eller är av särskild vikt.

Med anledning av vad som här har anförts vill jag fråga utrikesminister Tobias Billström:

1. Avser ministern att verka för några förändringar vad gäller vapenexporten till Turkiet, och i så fall vilka?
2. Vilka åtgärder avser ministern att vidta med anledning av Turkiets bombningar i norra Syrien?
3. Vilka åtgärder avser ministern att vidta med anledning av den kritik som nu riktas mot Turkiet av till exempel USA?

.....

Jacob Risberg (MP)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch